

ส่วนที่ ๕

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

<p>มาตรา ๒๙ บทบัญญัติในหมวดนี้ไม่ใช่บังคับแก่กฎหมาย ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) กฎหมายที่มีผลใช้บังคับเฉพาะระยะเวลาหนึ่งและระยเวลานานได้ล่วงพ้นไปแล้ว</p> <p>(๒) กฎหมายที่บัญญัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งและได้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นแล้ว เช่น กฎหมายให้ใช้ประมวลกฎหมาย กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ กฎหมายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน กฎหมายจัดตั้งศาล กฎหมายจัดตั้งจังหวัด กฎหมายเกี่ยวกับการออกเหรียญ ธนบัตร หรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กฎหมายกำหนดยศ กฎหมายกำหนดวิทยฐานะ</p> <p>(๓) กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือการจัดตั้งหรือการจัดองค์กรของหน่วยงานของรัฐเฉพาะที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน</p> <p>(๔) กฎหมายที่กำหนดลักษณะของเครื่องแสดงวิทยฐานะ เครื่องหมายหรือเครื่องแบบ เช่น กฎหมายกำหนดครุวิทยฐานะ กฎหมายกำหนดเครื่องหมายราชการ กฎหมายกำหนดเครื่องแบบ</p> <p>(๕) ประมวลกฎหมาย</p> <p>(๖) กฎหมายอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>
---

๑. เหตุใดจึงยกเว้นให้ประมวลกฎหมายไม่ต้องดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และกรณีดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร (มาตรา ๒๙)

ตอบ ประมวลกฎหมายเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันมีการทบทวนความเหมาะสมอยู่โดยตลอด โดยคณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมาย การกำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นรอบระยะเวลาเหมือนกับพระราชบัญญัติทั่วไปจึงไม่สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น นอกจากนี้ หลักการหรือเนื้อหาของประมวลกฎหมายที่เป็นหลักพื้นฐานในทางกฎหมายหรือเป็นกฎหมายสารบัญญัติซึ่งกระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้อาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว สำหรับการทบทวนความเหมาะสมหรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ของประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องตามร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... จะเป็นประการใดก็อาจกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๓๑ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ต้องดำเนินการโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักการตามหมวด ๑ บททั่วไป และหมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย รวมทั้งต้องคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายเทียบกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการตามกฎหมาย
- (๒) สถิติการดำเนินคดีและการลงโทษอาญาตามกฎหมาย
- (๓) ความสอดคล้องหรือการอนุวัติการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามภายใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศ
- (๔) เรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๑. หากไม่มีข้อมูลสถิติการดำเนินคดีหรือการลงโทษเพราะไม่เคยมีการดำเนินคดีหรือลงโทษมาก่อน หรือไม่มีพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกฎหมาย ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ในทิศทางใด (มาตรา ๓๑)

ตอบ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ กรณีหากไม่เคยมีการดำเนินคดีหรือมีการลงโทษตามกฎหมายนั้นมาก่อน ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมต้องนำมาประกอบการประเมินด้วยว่าได้มีการบังคับใช้กฎหมายนี้จริงหรือไม่ เหตุใดจึงไม่เคยมีการดำเนินคดีตามกฎหมายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้หน่วยงานจะไม่มีข้อมูลสถิติการดำเนินคดีหรือการลงโทษ หรือไม่มีพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องก็ยังคงต้องพิจารณาประเด็นอื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนด เช่น ความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายเทียบกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการตามกฎหมาย

๒. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเป็นการพิจารณารายมาตรา หรือเฉพาะมาตราที่เห็นว่าเป็นประเด็นในทางปฏิบัติ (มาตรา ๓๑)

ตอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเป็นการมุ่งเน้นพิจารณาภาพรวมของการบังคับใช้กฎหมายทั้งฉบับ เพื่อประเมินว่ากฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐนั้น หมดความจำเป็น ล้าสมัย หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป หรือกฎหมายนั้นเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพซึ่งเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากหน่วยงานเห็นว่ามาตราบางมาตราก่อให้เกิดผลกระทบแก่ประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ก็อาจจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์เฉพาะมาตรานั้นได้

มาตรา ๓๒ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายฉบับใดเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น ในกรณีมีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายฉบับใดหลายหน่วย ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น

ในกรณีกฎหมายใดมีผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกันหลายคน การกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะรับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้กระทำโดยการปรึกษาหารือร่วมกัน

ในกรณีกฎหมายใดไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวรรคหนึ่ง

ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับและติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ

๑. หน่วยงานหรือองค์กรใดที่จะเป็นผู้ทบทวนตรวจสอบถึงความถูกต้องแท้จริงของการรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและกฎที่หน่วยงานของรัฐต้องรายงาน

ตอบ ตามมาตรา ๓๒ วรรคสี่ ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับและติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอยู่ระหว่างการศึกษาเพื่อปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการปฏิรูปกฎหมายของประเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

มาตรา ๓๓ ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมาย ๓๒ ไว้ในระบบกลางภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ

๑. หากผู้รักษาการตามกฎหมายมิได้ดำเนินการประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย หน่วยงานของรัฐยังคงมีหน้าที่ที่จะต้องประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมายนั้นหรือไม่ อย่างไร หรือหากหน่วยงานของรัฐดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยที่ผู้รักษาการตามกฎหมายมิได้มีการประกาศ จะมีขั้นตอนการดำเนินการต่อไปอย่างไร

ตอบ หากผู้รักษาการตามกฎหมายมิได้ดำเนินการประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายใน ๙๐ วัน หน่วยงานยังคงมีหน้าที่ที่จะต้องประเมินผลสัมฤทธิ์กฎหมาย ทั้งนี้ หากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเห็นว่าผู้รักษาการตามกฎหมายใดมิได้ดำเนินการให้ถูกต้องหรือครบถ้วน คณะกรรมการพัฒนากฎหมายอาจให้ข้อเสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่ผู้รักษาการนั้นได้ตามมาตรา ๗ สำหรับกรณีที่หน่วยงานดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายโดยที่ผู้รักษาการตามกฎหมายมิได้มีการประกาศหน่วยงานดังกล่าวอาจเสนอเรื่องต่อผู้รักษาการตามกฎหมายให้ประกาศหรือกำหนดให้หน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ได้

มาตรา ๓๔ การประเมินผลสัมฤทธิ์ให้กระทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนี้มีผลใช้บังคับ หรือทุกรอบระยะเวลาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือจากประชาชนและหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ เห็นว่าข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะนั้นมีเหตุผลอันสมควร

(๒) ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

(๓) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชกำหนดใดที่ตราขึ้นภายหลังพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเป็นครั้งแรก ให้กระทำภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับ ส่วนครั้งต่อ ๆ ไป ให้กระทำตามวรรคหนึ่ง

๑. การนับรอบระยะเวลาของกฎหมายที่จะดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรา ๓๔ มีวิธีการนับรอบระยะเวลาอย่างไร

ตอบ

กรณีที่ ๑ กฎหมายที่มีผลใช้บังคับก่อนวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

- ประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งแรกไม่ช้ากว่าห้าปีนับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ (เริ่มดำเนินการก่อนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗)

- เมื่อหน่วยงานเลือกประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งแรกในปีใด ให้ประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทินของปีก่อนหน้า โดยให้ถือว่าปีที่ทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวเป็นปีที่ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์

- ประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งต่อ ๆ ไป ทุกรอบระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่ ๑ มกราคม ของปีที่ต้องทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งก่อน

- ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จไม่ช้ากว่า ๑ ปี นับแต่วันที่ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์

- ตัวอย่างการนับรอบระยะเวลาของ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๕

การประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งแรก	
ต้องดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนวันที่	๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๗
วันเริ่มดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ (วันสมมติ)	๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔ (ให้ถือว่าปี ๒๕๖๔ เป็นปีที่ต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์)
ประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่	๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๕ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓
ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จภายใน	๙ มีนาคม ๒๕๖๕
การประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งที่สอง	
วันครบรอบระยะเวลา ๕ ปีถัดไป	๑ มกราคม ๒๕๖๙

ประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่	๑ มกราคม ๒๕๖๔ ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๘
ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จภายใน	๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๙

กรณีที่ ๒ กฎหมายที่มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

- ประเมินผลสัมฤทธิ์ในรอบระยะเวลา ๕ ปี นับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ
เป็นต้นไป

- ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จไม่ช้ากว่า ๑ ปี นับแต่วันครบรอบ
ระยะเวลา

- ตัวอย่างการนับรอบระยะเวลาของ พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่าง
กฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๗
พฤศจิกายน ๒๕๖๒

การประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งแรก	
วันครบรอบระยะเวลา ๕ ปีที่กฎหมายมีผลใช้บังคับ	๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๗
ประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ - ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๗
ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จภายใน	๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๘
การประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งที่สอง	
วันครบรอบระยะเวลา ๕ ปีถัดไป	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๗๒
ประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ ถึง ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๗๒
ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จภายใน	๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๗๓

๒. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎจะมีวิธีการนับรอบระยะเวลาอย่างไร

ตอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎจะเป็นไปตามรอบระยะเวลาเดียวกับกฎหมาย
แม่บทที่ออกกฎนั้น

มาตรา ๓๕ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ ให้หน่วยงานของรัฐกระทำตามแนวทางที่ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และแจ้งผลการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้ในระบบกลาง

เมื่อปรากฏจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ว่า กฎหมายใดมิได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายนั้น หรือไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน หรือ มีผลกระทบต่ออันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐที่ รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิกปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้นโดยทันที

๑. เมื่อปรากฏจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ว่า กฎหมายใดมิได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตาม วัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายนั้น หรือไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน หรือมี ผลกระทบต่ออันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างร้ายแรง พระราชบัญญัติได้ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายนั้นโดยทันที การกำหนดบทบัญญัติเช่นนี้ จะมีผลบังคับต่อการใช้ดุลพินิจของ คณะรัฐมนตรีให้มีมติอนุมัติหลักการตามที่หน่วยงานของรัฐเสนอหรือไม่ (มาตรา ๓๕)

ตอบ มาตรานี้เป็นกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ให้ต้องดำเนินการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หากแต่ คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาเห็นชอบให้ดำเนินการตามที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวเสนอหรือไม่ เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผลและมติของคณะรัฐมนตรีที่จะพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

๒. หากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมาย การจัดทำร่าง กฎหมายเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการประเมินผล สัมฤทธิ์หรือไม่ และต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนครบกำหนดเวลา ๕ ปี หรือไม่ (มาตรา ๓๕)

ตอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายจะเสร็จสิ้นเมื่อหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ได้แจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนั้นไว้ในระบบกลางตาม มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ส่วนการที่หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายตามผลการประเมินผลสัมฤทธิ์นั้นจะเป็นอีกกระบวนการหนึ่งซึ่งควรดำเนินการโดยเร็ว แต่จะไม่อยู่ในกำหนดเวลา ๕ ปี ดังกล่าว

๓. เมื่อนำผลการประเมินผลสัมฤทธิ์เผยแพร่ผ่านระบบกลางแล้ว หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้อง รายงานให้รัฐมนตรีผู้รักษาการกฎหมายและคณะกรรมการพัฒนากฎหมายทราบผลด้วยหรือไม่ (มาตรา ๓๕)

ตอบ หน่วยงานของรัฐต้องรายงานความคืบหน้าและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้ ผู้รักษาการตามกฎหมายซึ่งต้องเป็นผู้กำกับและติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ ทราบ สำหรับการแจ้งให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายรับทราบผลการประเมินผลสัมฤทธิ์นั้น จะเป็นไปในช่วงเวลาที่ยังไม่สามารถใช้งานได้เท่านั้นเพื่อให้มีหน่วยงานกลางในการรวบรวมผล การประเมินผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการดังกล่าวไว้ในแนวทางการประเมินผล สัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๔. หากหลักการให้ปฏิบัติตาม พ.ร.ฎ. การทบทวนฯ ไปในระหว่างที่แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ยังไม่แล้วเสร็จโดยอาจไม่ได้คำนึงถึงบทบัญญัติในหมวด ๕ อย่างครบถ้วน เช่นนี้ หากยังดำเนินการตาม พ.ร.ฎ. การทบทวนฯ ไม่แล้วเสร็จ แต่แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้วจะมีผลต่อส่วนที่ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร (มาตรา ๓๕)

ตอบ โดยที่บทบัญญัติตามหมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ ได้นำหลักการโดยส่วนใหญ่มาจาก พ.ร.ฎ. การทบทวนฯ ดังนั้น ข้อมูลการบังคับใช้กฎหมาย สถิติคดี หรือการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ที่หน่วยงานของรัฐได้ตระเตรียมหรือใช้ในการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายนั้น จึงสามารถนำมาปรับใช้กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามหมวด ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้ต่อไป

๕. หากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์นั้นจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ในชั้นของการจัดทำร่างกฎหมาย จะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ตรวจสอบความจำเป็น วิเคราะห์ผลกระทบ ตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมาย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดให้ต้องดำเนินการในการจัดทำร่างกฎหมายซ้ำอีกครั้งหนึ่งหรือไม่ อย่างไร (มาตรา ๓๕)

ตอบ ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของการจัดทำร่างกฎหมาย เนื่องจากการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นการประเมินผลจากการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่การจัดทำร่างกฎหมายใหม่เป็นกรณีที่กฎหมายจะกำหนดมาตรการ กลไก ภาระหน้าที่ที่ประชาชนหรือผู้อยู่ใต้บังคับกฎหมายยังไม่เคยถูกบังคับใช้มาก่อน กรณีนี้จึงจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากร่างกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผลของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนั้นจะเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การออกแบบกฎหมายที่จะปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมเกิดความชัดเจน ถูกต้องตรงกับปัญหาได้มากยิ่งขึ้น

คำถาม – คำตอบ
เกี่ยวกับแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

ข้อ ๗ การประเมินผลสัมฤทธิ์ต้องดำเนินการอย่างรอบด้านและเป็นระบบ โดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์ตั้งแต่วันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับหรือวันที่มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งก่อน จนถึงวันที่มีเหตุต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ครั้งนี้ ในกรณีที่กฎหมายใดมีรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ต้องนำรายงานนั้นมาประกอบการพิจารณาด้วย

การประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรา ๓๔ (๒) และ (๓) หน่วยงานอาจประเมินผลสัมฤทธิ์เพียงบางเรื่องตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายมีข้อเสนอแนะหรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวงได้

๑. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายต้องดำเนินการอย่างรอบด้านและเป็นระบบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายแค่ไหน เพียงใด จึงจะถือว่าได้ดำเนินการอย่างรอบด้านแล้ว

ตอบ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบคือ การที่หน่วยงานดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ และแนวทางฯ ได้โดยถูกต้อง และตอบคำถามในแบบรายงานฯ โดยครบถ้วน และมีข้อเท็จจริง สถิติ และเหตุผลสนับสนุนที่น่าเชื่อถือ และสามารถตรวจสอบได้ประกอบด้วย

๒. หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์จะต้องดำเนินการประเมินผลในรูปแบบใด จำเป็นต้องแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเป็นคณะหรือไม่ หรือสามารถมอบหมายเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการได้

ตอบ เหตุที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้ โดยเฉพาะเนื่องจากเนื้อหา ของเขต และความยุ่งยากซับซ้อนในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย แต่ละฉบับแตกต่างกัน จึงเปิดโอกาสให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์สามารถเลือกกำหนดให้เหมาะสมได้